

Харицька С. В., Колісниченко А. В. Транслітерація фольклорних жанрів як засіб популяризації української культурної спадщини: кейс vesnianky. Global trends in science and education. Proceedings of XI International Scientific and Practical Conference. Kyiv, Ukraine, 2025. С. 915-919

**ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ ФОЛЬКЛОРНИХ ЖАНРІВ ЯК ЗАСІБ
ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ: КЕЙС
VESNIANKY**

Харицька Світлана Василівна,

к.пед.н., доцент,

Колісниченко Анна Віталіївна,

к.філ.н., доцент,

Державний університет

інформаційно-комунікаційних технологій

м.Київ, Україна

s.kharytska@duikt.edu.ua

a.kolisnychenko@duikt.edu.ua

Вступ. Веснянки (vesnianky) як жанр українського календарно-обрядового фольклору мають унікальний потенціал для інтеграції у міжнародний культурний простір, що відкриває нові можливості для освітньої та музично-культурної діяльності. Важливим аспектом такої інтеграції є збереження автентичної назви через транслітерацію, наприклад, vesnianky, haivky, kryvyi tanets, що дозволяє представити українські традиції світовій аудиторії, одночасно підкреслюючи їхню національну специфіку та культурну ідентичність. Використання транслітерації у навчальних матеріалах, міжнародних фестивалях, музичних проєктах та освітніх програмах створює можливість не тільки популяризувати український фольклор, а й забезпечує його доступність для студентів, дослідників та слухачів, які не володіють українською мовою.

Мета роботи – комплексно дослідити транслітерацію українських фольклорних жанрів як важливий інструмент збереження та популяризації національної культурної спадщини в глобальному середовищі. Веснянка/vesnianka, як жанр, демонструє, як автентичні транслітеровані назви можуть забезпечувати точне передання культурного змісту, уникати семантичних втрат під час перекладу та сприяти формуванню чіткого культурного бренду України на міжнародній арені. Робота має на меті проаналізувати: як транслітерація підсилює видимість українського фольклору у світових медіа, мистецьких проєктах і освітніх програмах; як сучасні музичні інтерпретації (Go_A, DakhaBrakha, Folknery та ін.) використовують транслітеровані терміни для представлення традиції у глобальному музичному просторі; чому збереження автентичних назв є важливим для підтримки культурної ідентичності та сталого розвитку української фольклорної традиції.

У підсумку мета роботи полягає у виявленні потенціалу транслітерації як ефективного механізму інтеграції українських обрядових жанрів у світову культурну комунікацію та їхнього сучасного переосмислення.

Матеріали та методи. Веснянки часто були пов'язані з християнськими святами, зокрема Великоднем, який вважався часом радості та веселощів після Великого посту. Збирання та запис веснянок почалися ще в першій половині XIX століття фольклористами, такими як З. Доленга-Ходаковський, М. Максимович, А. Метлинський [1].

Важливу роль у збереженні веснянок відіграли В. Гнатюк, який видав велику збірку «Гаївок» [2], та М. Лисенко, який опублікував кілька збірок із мелодіями [3].

Транслітерація дозволяє передати оригінальну назву жанру без перекручень і спрощень. Замість приблизних перекладів «spring songs» використання терміну «vesnianku» зберігає етнокультурну специфіку й допомагає уникнути втрати значення, оскільки веснянки – це не просто весняні пісні, а частина складного обрядового комплексу.

Інтеграція «vesnianky» у глобальний музичний контекст здійснюється через сучасні музичні практики, де традиційні мелодії та ритмічні формули поєднуються з різними жанрами: електронною музикою, поп-, рок- та етноф'южн-напрямами. Українські виконавці, такі як Go_A, демонструють, як обрядові пісні можуть трансформуватися у сучасне звучання, водночас зберігаючи ритуально-символічну основу. Подібна трансформація є особливо цікавою: вона дозволяє слухачам бачити практичну реалізацію фольклору у сучасному мистецтві, стимулює розвиток креативного мислення та формує розуміння того, що традиційна культура є живою і здатна до адаптації. Наприклад, порівнюючи традиційне виконання веснянок та сучасні аранжування, можемо відмітити, як архаїчні мотиви стають основою для інноваційного музичного вираження.

Результати обговорення. Зробимо короткий огляд сучасних українських виконавців, які працюють з веснянками або фольклорними обрядовими піснями.

Гурт «Go_A», який є одним із найвідоміших гуртів, що поєднує електронну музику з українським фольклором. Їхня пісня «Шум» побудована на основі веснянки-заклички, що робить її своєрідним «веснянковим гімном». [4] На Євробаченні-2021 назва пісні «Шум» була подана у транслітерованому вигляді: Go_A – «SHUM», а не перекладеному варіанті як «noise», щоб зберегти автентичність та культурний контекст.

ДахаБраха (DakhaBrakha) – етно-гурт, який дуже популярний у світі. У їхньому репертуарі є традиційні пісні, інструменти та вокальні прийоми, які часто беруть із сільської, обрядової музики. Назва гурту, за словами його учасників, складена зі староукраїнських слів «давати» та «брати», отримала відповідну транслітерацію для зручності використання в міжнародному культурному та медійному просторі, забезпечуючи впізнаваність гурту серед іноземної аудиторії та зберігаючи автентичність українського звучання назви[5].

Наступна відома українська виконавиця – Христина Соловій (Khrystyna Soloviy). Співачка, яка поєднує народну традицію з сучасними аранжуванням. В її дебютному альбомі «Жива вода» (Zhyva Voda) звучать переосмислені лемківські пісні, фольклорні мотиви та традиційні мелодії. ([Вікіпедія](#))

Folknerу – дует, який шукає та збирає народні пісні під час подорожей Україною, а потім переосмислює їх у своєму вільному фольклорному стилі (free folk). [7]. Вони записують традиційні мелодії, інтерпретуючи їх через сучасну призму та інструментальне виконання. Гурт Folknerу на міжнародній сцені представляє українські народні пісні через транслітеровані назви (наприклад, Vesnianka, Oj, na hori, Chumak song та інші), що зберігає автентичність і водночас робить їх доступними для іноземної аудиторії. Тексти пісень зазвичай виконуються українською, іноді супроводжуються англійським перекладом, а на платформах Spotify, Bandcamp, YouTube транслітеровані назви полегшують пошук і популяризацію українського фольклору у світі.

Висновки. Підсумовуючи, можемо сказати, що сучасні виконавці демонструють як українські веснянки й інші обрядові пісні живуть і еволюціонують у нових музичних жанрах. Через їхню творчість молодь може відчувати зв'язок з національними традиціями, але не як щось застаріле, а як динамічне й живе. Аналіз аранжувань, наприклад, порівняння автентичних веснянок з версіями Go_A чи Folknerу показує зміну контексту музики, а також технології інтерпретації. Сучасні виконавці та їхня творчість є своєрідним містком між минулим та сьогоденням. Вони демонструють життєздатність народної традиції, яка трансформується, знаходить нові форми у сучасній українській музиці, поєднуючи обрядову символіку та сучасну художню виразність. А роль транслітерації назв веснянок та інших обрядових пісень полягає у збереженні їхньої автентики, забезпеченні доступності для іноземної аудиторії, підтримці наукової та мистецької

комунікації, а також у формуванні сучасного глобального образу української традиційної культури.

Список літератури

1. Опацький І.Ю. Етнографічні дослідження Центральної України польськими вченими у XIX ст. // Молодий вчений. – 2020. – № 12 (88). – С. 75-84. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/38067/Downloads/80-](file:///C:/Users/38067/Downloads/80-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-75-1-10-20210219.pdf)

[%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-75-1-10-20210219.pdf](file:///C:/Users/38067/Downloads/80-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-75-1-10-20210219.pdf)

2. Голубець О. Гаївки в дослідженні Володимира Гнатюка [Електронний ресурс] / О. Голубець. – Режим доступу: [\[http://catalog.library.tnpu.edu.ua/hnatjuk/inshi_doslidnyky/holubec_2001.pdf\]](http://catalog.library.tnpu.edu.ua/hnatjuk/inshi_doslidnyky/holubec_2001.pdf)(http://catalog.library.tnpu.edu.ua/hnatjuk/inshi_doslidnyky/holubec_2001.pdf)

3. Список творів Миколи Лисенка [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

[\[https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B2_%D0%9C%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8_%D0%9B%D0%B8%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%B0\]](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B2_%D0%9C%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8_%D0%9B%D0%B8%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%B0)(https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B2_%D0%9C%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8_%D0%9B%D0%B8%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%B0)

4. Клещова О. Український пісенний феномен (на матеріалі пісні «Шум» у виконанні гурту «Go_A») / О. Клещова // Лінгвістика. – 2021. – № 1 (43). – С. 77-87.

5. ДахаБраха [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [\[https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B0%D1%85%D0%B0%D0%91%D1%80%D0%B0%D1%85%D0%B0%D0%9D%D0%B0%D0%B7%D0%B2%D0%B0\]](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B0%D1%85%D0%B0%D0%91%D1%80%D0%B0%D1%85%D0%B0%D0%9D%D0%B0%D0%B7%D0%B2%D0%B0)(<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B0%D1%85%D0%B0%D0%91%D1%80%D0%B0%D1%85%D0%B0%D0%9D%D0%B0%D0%B7%D0%B2%D0%B0>)

%91%D1%80%D0%B0%D1%85%D0%B0#%D0%9D%D0%B0%D0%B7%D0%B2%D0%B0)

6. Soloviy Khrystyna [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [\[https://en.wikipedia.org/wiki/Khrystyna_Soloviy?utm_source=chatgpt.com\]](https://en.wikipedia.org/wiki/Khrystyna_Soloviy?utm_source=chatgpt.com)(https://en.wikipedia.org/wiki/Khrystyna_Soloviy?utm_source=chatgpt.com)

7. Folknery [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [\[https://en.wikipedia.org/wiki/Folknery?utm_source=chatgpt.com\]](https://en.wikipedia.org/wiki/Folknery?utm_source=chatgpt.com)(https://en.wikipedia.org/wiki/Folknery?utm_source=chatgpt.com)